Valiokunnan lausunto TaVL 2/2026 vp– U 77/2025 vp

Talousvaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi eurooppalaisten yrityslompakoiden perustamisesta

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi eurooppalaisten yrityslompakoiden perustamisesta (U 77/2025 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- neuvotteleva virkamies Laura Kolinen, valtiovarainministeriö
- erityisasiantuntija Teemu Kääriäinen, valtiovarainministeriö
- kehittämisasiantuntia Essi Kaukonen, Patentti- ja rekisterihallitus
- asiantuntija Leena Nyman, Elinkeinoelämän keskusliitto ry
- digi- ja innovaatiopolitiikan asiantuntija Maria Nyroos, Suomen Yrittäjät ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- Digi- ja väestötietovirasto
- Verohallinto
- Liikenne- ja viestintävirasto
- Keskuskauppakamari

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Komissio antoi 19.11.2025 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi eurooppalaisten yrityslompakoiden perustamisesta (COM (2025) 838 final). Ehdotuksella on tarkoitus luoda yhteinen lainsäädäntö eurooppalaisille yrityslompakoille, joiden avulla taloudelliset toimijat voivat asioida sähköisesti ja rajat ylittävästi julkisen sektorin elimien ja muiden taloudellisten toimijoiden kanssa.

Valmis
5.0

Valiokunnan lausunto TaVL 2/2026 vp

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto pitää komission ehdotusta eurooppalaisia yrityslompakoita koskevaksi lainsäädännöksi yleisesti tärkeänä ja kannattaa sen tavoitteita yksinkertaistaa ja helpottaa taloudellisten toimijoiden ja julkisen sektorin elinten välistä sekä taloudellisten toimijoiden välistä toimintaa.

Valtioneuvosto kiinnittää huomiota siihen, että EU:ssa on jo voimassa sääntelyä, joka liittyy rajat ylittävään sähköiseen asiointiin ja tiedonvaihtoon tai joka on muuten merkityksellistä nyt annetun ehdotuksen kannalta. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että ehdotettu sääntely sovitetaan yhteen muun EU-lainsäädännön kanssa. Erityisesti huomiota on kiinnitettävä SDG-asetukseen ja sen nojalla toteutettuun OOTS-järjestelmään sekä yhtiöoikeusdirektiiviin perustuvaan BRIS-järjestelmään. On tärkeää, että eurooppalaisen yrityslompakon sääntely yhdessä muiden EU-säädösten kanssa muodostaa yhtenäisen ja ymmärrettävän kokonaisuuden, jossa ei aseteta päällekkäisiä tai ristiriitaisia velvoitteita jäsenvaltioille tai palvelun tarjoajille.

Valtioneuvosto suhtautuu positiivisesti siihen, että eurooppalainen yrityslompakko nojaa terminologialtaan ja toiminnallisuuksiltaan muutettuun eIDAS-asetukseen. Valtioneuvosto pitää kuitenkin tarpeellisena, että ehdotetun eurooppalaisen yrityslompakon ja muutetun eIDAS-asetuksen mukaisen eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon käytännön yhteentoimivuutta vielä tarkennetaan.

Valtioneuvosto suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti ehdotettuun vastaavuusperiaatteeseen. On kuitenkin varmistettava, että periaatteen sisältö on mahdollisimman yhdenmukainen muutetussa eIDAS-asetuksessa säädettyjen luottamuspalvelujen oikeusvaikutusten kanssa.

Valtioneuvosto kannattaa, että eurooppalaisen yrityslompakon omistajien yksilöllisenä tunnisteena käytettäisiin ensisijaisesti yhtiöoikeusdirektiivin mukaista EUID-tunnistetta. Valtioneuvosto kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että kaikille taloudellisille toimijoille ei tällä hetkellä tarjota kyseistä tunnistetta, osasta rekisteröityjä taloudellisia toimijoita ei ole riittäviä tietoja erityisesti edustamiseen oikeutetuista ja kaikkia taloudellisia toimijoita ei välttämättä rekisteröidä lainkaan tällä hetkellä Suomessa. On tärkeää, että uusien yksilöllisten tunnisteiden ja uusien taloudellisten toimijoiden rekisteröimisessä on mahdollista hyödyntää olemassa olevia rekistereitä ja niihin liittyviä menettelyjä ja muita vastaavia olemassa olevia järjestelmiä.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että eurooppalaisten yrityslompakoiden kehittämisessä edellytetään riittävää turvallisuuden tasoa. Valtioneuvosto kuitenkin tunnistaa, että yrityslompakoiden tarjoamisen ja niiden yleistymisen kannalta on ratkaisevaa, että yrityslompakkoa on mahdollisimman helppo käyttää joustavasti erilaisissa tilanteissa. Yrityslompakoille asetetuissa vaatimuksissa tulee yleisesti pyrkiä löytämään tarkoituksenmukainen ja käyttöä edistävä tasapaino turvallisuuden ja luotettavuuden sekä käytettävyyden välillä. Tähän liittyen valtioneuvosto pitää tärkeänä, että eurooppalaisten yrityslompakoiden sääntelyssä arvioidaan myös väärinkäytön ehkäiseminen.

Eurooppalaisen yrityslompakon yksi toiminnallisuus on luotettavan viestipalvelun toteuttaminen. Valtioneuvosto pitää tärkeänä selkiyttää palvelun toteuttamisen reunaehtoja ja suhdetta jo olemassa oleviin asiointipalveluihin, jotka mahdollistavat viestien turvallisen lähettämisen ja vastaanottamisen sähköisesti. Yrityslompakon toiminnallisuuksiin liittyen valtioneuvosto kannattaa, että yrityslompakko mahdollistaa myös toiminnan automaatiota. Valtioneuvosto suhtautuu positiivisesti eurooppalaisen digitaalisen hakemiston perustamiseen. On kuitenkin tärkeää, että sen toteuttamisessa voidaan hyödyntää olemassa olevia rekistereitä.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että julkisen sektorin elinten velvoitteissa ja yrityslompakon käytön mahdollistamisessa taloudellisille toimijoille löydetään tarkoituksenmukainen ja kustannustehokkuutta edistävä tasapaino. Laajan velvoitteen sijaan tasapaino voitaisiin löytää esimerkiksi tunnistamalla keskeisimpiä käyttötapauksia, mahdollistamalla eurooppalaisella yrityslompakolla asioiminen vaiheittain tai mahdollistamalla yrityslompakolla asioiminen, mutta jättämällä keinot velvoitteen toteuttamiseksi jäsenvaltion harkintaan. Joka tapauksessa valtioneuvosto pitää erittäin tärkeänä, että nykyisiä sähköisiä järjestelmiä on edelleen mahdollista käyttää yrityslompakon rinnalla, jos jäsenvaltio arvioi sen tarpeelliseksi. Lisäksi tulee huomioida julkisen sektorin elimiä sitovat erityiset vaatimukset tietojen salassapidosta ja tiedon hallinnasta, eikä yrityslompakon käyttäminen saa vaarantaa näiden vaatimusten täyttämistä.

Ehdotuksessa tulee vahvemmin huomioida yrityslompakon käyttö myös taloudellisten toimijoiden välisessä vuorovaikutuksessa. Valtioneuvosto kannattaa sitä lähtökohtaa, että eurooppalaisten yrityslompakoiden tarjoamisessa nojaudutaan markkinaehtoisuuteen sen sijaan, että jäsenvaltioille tulisi velvollisuus tarjota eurooppalaista yrityslompakkoa.

Ehdotuksessa ehdotetaan useita erilaisia määräaikoja jäsenvaltion velvoitteiden toteuttamiselle sekä valvovan viranomaisen toimenpiteille. On tärkeää varmistaa, että määräajat mahdollistavat ehdotuksen edellyttämien velvoitteiden ja toimenpiteiden toteuttamiselle riittävästi aikaa. Ehdotuksessa edellytetään yhtenä valvontaan liittyvänä toimenpiteenä mahdollisuutta määrätä hallinnollisia seuraamusmaksuja, ja tältä osin on tärkeää varmistaa kansallisen liikkumavaran säilyminen hallinnollisten seuraamusmaksujen määräämisessä. Kansallisten viranomaisten osalta on syytä varmistaa riittävä kansallinen liikkumavara jäsenvaltioille päättää kunkin tehtävän osalta toimivaltaisesta viranomaisesta. Ehdotuksessa ehdotetun seuraamusääntelyn osalta jatkovalmistelussa tulee lisäksi kiinnittää huomiota komissiolle suunniteltuun toimivaltaan määrätä seuraamuksia täytäntöönpanosäädöksillä. Sääntelyä tulee tältä osin arvioida vielä tarkemmin muun muassa sen välttämättömyyden ja oikeasuhtaisuuden näkökulmasta.

Ehdotukseen sisältyy myös useita muita valtuuksia komissiolle antaa täytäntöönpanosäädöksiä. Jatkovalmistelussa on huolehdittava, että komissiolle annettavat valtuudet ovat oikeasuhtaisia, tarkoituksenmukaisia, selkeitä ja tarkasti rajattuja, jotta säädös- ja täytäntöönpanovaltaa ei siirry komissiolle säädöksen keskeisten osien osalta.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Ehdotuksen tavoitteena on luoda yhtenäinen lainsäädäntö eurooppalaisille yrityslompakoille, joiden avulla taloudelliset toimijat voivat asioida sähköisesti ja rajat ylittävästi julkisen sektorin

elimien ja muiden taloudellisten toimijoiden kanssa. Kyse on digitaalisesta ratkaisusta, jonka avulla sen omistaja voi turvallisesti säilyttää itseään koskevia tietoja ja sähköisiä todistuksia sekä käyttää niitä erilaisten sähköisten toimenpiteiden tekemiseen.

Ehdotuksen taustalla on EU:n eIDAS-asetus, jossa säädetään rajat ylittävästä sähköisestä tunnistamisesta, luottamuspalveluista ja luonnollisten henkilöiden digitaalisen identiteetin lompakosta. Nyt ehdotettu sääntely rakentuu eIDAS-asetuksen sääntelyratkaisujen perustalle.

Eurooppalainen yrityslompakko mahdollistaisi sähköisen tunnistamisen, sähköisten attribuuttitodistusten hallinnan ja liikkeelle laskemisen, sähköisen allekirjoittamisen ja leimaamisen sekä luotettavan viestipalvelun käyttämisen.

Eurooppalaisen yrityslompakon tarjoamisessa nojattaisiin markkinaehtoisuuteen. Talousvaliokunta pitää markkinaehtoisia ratkaisuja lompakon tarjoamisessa tärkeänä lähtökohtana. Tämä mahdollistaa myös sen, että yritykset voivat valita itselleen parhaiten soveltuvan asiointitavan. Yrityslompakot voivat olla laajoja, käyttäjälähtöisiä palveluita, jotka integroituvat yritysten omiin järjestelmiin. On toivottavaa, että tätä kautta syntyisi tarjontaa eurooppalaisista digitaalisista ratkaisuista. Asialla on siten yhtymäkohta myös eurooppalaisen digitaalisen suvereniteetin edistämiseen.

Julkisen sektorin toimijoilla olisi velvollisuus ottaa lompakko käyttöön ja mahdollistaa lompakolla asiointi. Talousvaliokunta pitää perusteltuna, että julkisen sektorin toimijoilla tulee olla käytössään yrityslompakko, jotta voidaan varmistaa lompakoiden riittävän laaja-alainen käyttöönotto ja se, että ehdotuksen keskeiset tavoitteet toteutuvat.

Yritysten hallinnollisen taakan vähentämisen kannalta ehdotukseen liittyy merkittävää potentiaalia: se voi helpottaa esimerkiksi yrityksen perustamiseen, lupien hakemiseen, julkisiin hankintoihin, rahoitusasioiden hoitamiseen ja yrityksen liiketoimintaan tarvittavien tietojen ja todisteiden esittämistä. Talousvaliokunta pitää olennaisena, että yrityslompakot toteutetaan tavalla, joka tosiasiassa sujuvoittaa rajat ylittävää liiketoimintaa sisämarkkinoilla siten, että osapuolet voivat tunnistautua ja välittää rakenteisia ja varmennettuja tietoja digitaalisesti paperiprosessien sijasta.

Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomiota siihen, että ehdotuksen vaikutukset julkiselle sektorille ovat varsin laajoja ja läpileikkaavat koko sähköisen asioinnin. Ehdotus aiheuttaa sekä kertaluonteisia että jatkuvia kustannuksia, joiden arviointi vielä tässä vaiheessa on vaikeaa. Asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomiota myös siihen, että ehdotuksesta ei käy riittävän selkeästi ilmi, mitä viranomaiselle asetettu velvollisuus ottaa vastaan asiakirjoja ja ilmoituksia käytännössä tarkoittaa ja miten säännöstä tulisi soveltaa eri tilanteissa. Valiokunnan saaman selvityksen perusteella asetusehdotuksen voidaan tulkita velvoittavan viranomaisen ottamaan vastaan tieto esimerkiksi rakenteistamattomana asiakirjana, vaikka sama tieto voitaisiin vastaanottaa laadukkaammin rakenteisessa muodossa jo olemassa olevan palvelun kautta. Tämä voisi lisätä merkittävästi manuaalista käsittelyä, tarkistuksia ja virheriskiä sekä heikentää jo saavutettuja digitalisaatiohyötyjä.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että esimerkiksi Suomessa useissa keskeisissä yrityspalveluissa asiointi on jo pitkälle digitalisoitua, ja yrityslompakoissa tulisi voida hyödyntää jo olemassa olevia digitaalisia järjestelmiä siten, ettei tarpeetonta päällekkäisyyttä, hallinnollista taakkaa ja kustannuksia synny. Oikein toteutettuna ehdotuksella voi kuitenkin olla merkittäviä sisämarkkinoiden toimintaa, digitalisaatiota ja kilpailukykyä edistäviä vaikutuksia.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Talousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 26.2.2026

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Vilhelm Junnila ps
varapuheenjohtaja Pauli Aalto-Setälä kok
jäsen Noora Fagerström kok
jäsen Kaisa Garedew ps
jäsen Lotta Hamari sd
jäsen Antti Kangas ps
jäsen Hilkka Kemppi kesk
jäsen Miapetra Kumpula-Natri sd
jäsen Matias Mäkynen sd
jäsen Mikko Ollikainen r
jäsen Merja Rasinkangas ps
jäsen Oras Tynkkynen vihr
jäsen Heikki Vestman kok
jäsen Sinuhe Wallinheimo kok
jäsen Johannes Yrttiaho vas

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Lauri Tenhunen